

УДК 81'232(437.6)

DOI 10.58423/2786-6726/2022-1-144-161

Dančo Jakab Veronika

A magyar nyelv oktatása Szlovákiában¹

Egy empirikus kutatás eredményei

1. Bevezetés

Szlovákiában a magyar mint idegen nyelv oktatás elsősorban a felnőttoktatás része, vagyis a nyelvtanítás és a nyelvtanulás fő színtereit az egyetemek és a nyelviskolák jelentik.

A szlovákiai egyetemek közül jelenleg négy² intézményben folyik magyar mint idegen nyelv képzés: 1. a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén, mely a kar levéltár szakos hallgatóinak magyarnyelv-oktatását biztosítja; 2. az Eperjesi Egyetem Magyar Nyelv és Kultúra Intézetében, ahol egyrészt szintén a levéltár szakos hallgatók magyar mint idegen nyelv képzése, másrészt pedig a más szakot látogató diákok magyarnyelv-tanítása valósul meg; 3. a kassai Pavol Jozef Šafárik Egyetem Bölcsészettudományi Karának Történelem Tanszékén, melyen a kar történelem szakos hallgatói számára tartanak magyarnyelv-órákat, ugyanakkor a magyar mint idegen nyelv kötelezően választható tantárgyként az Anglisztika és Amerikanisztika Tanszék néhány szakjának tantárgykinálatában is megjelenik; 4. a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karán, ahol a regionális idegenforgalom képzésben részt vevő hallgatók a szintén kötelezően választható magyarnyelv-tantárgy keretein belül tanulhatnak magyarul (Misad, 2008, 136–140 o., 2019, 214 o., URL₁, URL₂, URL₃).

Ami a szlovákiai nyelviskolák által biztosított magyarnyelv-tanfolyamokat illeti, jellemző, hogy az irántuk mutatkozó igény folyamatosan növekszik, hiszen egyre

¹ A tanulmány egyrészt az APVV-17-0254 sz. projekt (JAKOPROS), másrészt a VEGA 1/0106/21 sz. projekt (Kulturális emlékezet, műfordítás és többnyelvűség a magyar irodalom és nyelvészet kontextusában) támogatásával készült.

² Korábban a besztercebányai Bél Mátyás Egyetemen és a komáromi Selye János Egyetemen is lehetőség nyílt a magyar mint idegen nyelv, ill. hungarológia képzésben való részvételre, ez azonban az érdeklődés fokozatos csökkenése, vagy teljes hiánya miatt megszűnt (Misad, 2018, 144. o.)

több intézmény kínál magyarnyelv-kurzusokat (Szilvási, 2010, 91–97. o., Nádor, 2018, 34. o.).

Az említett színtereken kívül a szlovákiai magyar mint idegen nyelv oktatás egy további jelentős helyszíne a Magyarország Pozsonyi Nagykövetségének részeként működő Magyar Kulturális Központ, mely a szlovák fővárosban immár huszonhat éve egyedülként biztosít többszintű magyarnyelv-képzést (URL⁴).

Mivel jelen dolgozat általános célja, hogy rövid betekintést nyújtson a Szlovákiában folyó magyar mint idegen nyelv oktatás mindennapi gyakorlatába, a fentiekben hivatkozott helyszínek közül három intézményben empirikus kutatást végeztem, melynek eredményeire ezen írás érdemi részében reflektálok. A szóban forgó kutatást a pozsonyi Magyar Kulturális Központban, egy kassai nyelviskolában³ és a pozsonyi Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén valósítottam meg. Az első két intézményben az adatgyűjtéshez az interjú módszerét alkalmaztam, melynek keretében a magyarnyelv-képzésért felelős oktatókkal egy megközelítőleg 20–25 perces, félig strukturált interjút készítettem. Ezek elemzéséhez elsősorban a kondenzáció és az interpretáció módszerét használtam fel (az interjúelemzés módszereihez bővebben l. Schleicher, 2007, 50–53. o.). Mivel a Comenius Egyetemen jelen tanulmány írója és egy további oktató biztosítja a magyarnyelv-tanítást, ezért az itt folyó nyelvoktatás bemutatásakor saját tapasztalataimból, valamint a másik nyelvtanár nyelvóráin végzett megfigyeléseimből indultam ki, azaz a beszámoló és a megfigyelés módszerének ötvözetére alapoztam megállapításaimat.

A vizsgálat során az alábbi kérdésekre kerestem a választ:

- mi motiválja az egyes kutatási helyszínek nyelvtanulóit a magyar nyelv tanulására;
- milyen oktatási cél(oka)t tűztek ki a kutatásba bevont intézmények a magyarnyelv-kurzusok megtervezése során, s milyen módszereket/eljárásokat alkalmaznak ezek elérése érdekében;
- részét képezi-e az egyes oktatási műhelyek magyarnyelv-óráinak a célnyelvi, vagyis a magyar kultúrával való megismerkedés.

2. A kutatás eredményeinek bemutatása

Ebben a fejezetben a vizsgált intézmények magyar mint idegen nyelv oktatását a kutatás során megfogalmazott kérdések szemszögéből ismertetem. Egyes esetekben szó szerint is idézek, ennek keretében a DJV jelen tanulmány szerzőjét jelöli, az O₁, illetve O₂ pedig az oktatók, tehát az interjúalanyok kódjai.

³Az intézet pontos megnevezését – az üzemeltető kérésére – nem közlöm.

2.1. Magyar Kulturális Központ

Az első alfejezetben a pozsonyi Magyar Kulturális Központban (a továbbiakban: MKK) zajló magyartanítással foglalkozom. Az intézet a 2021/2022-es tanévben hét nyelvi szinten szervezi meg magyarnyelv-kurzusait, mégpedig A1, A1/A2, A2/B1, B1, B1/B2, B2 és C1 szinten. Az oktatás az egyes nyelvi szinteken heti kétszer másfél órában valósul meg (vö. URL⁴). Az interjúban részt vevő oktató⁴ elmondása szerint a magyarnyelv-tanulásra minden egyes érdeklődőnek lehetőséget adnak. A kezdő csoportokban rendszerint 10–12 tanuló, a haladó csoportokban pedig 6–8 személyt helyeznek el. Amennyiben a jelentkezők létszáma megköveteli, több azonos nyelvi szintű oktatást biztosító csoportot is nyitnak. Az intézmény kizárólag felnőttek számára biztosít magyarnyelv-oktatást, az ő nyelvtanulási motivációjukról az 1. interjúrészlet árul el közelebbi információkat:

1. interjúrészlet

DJV: Tapasztalatai alapján mi motiválja a jelentkezőket arra, hogy magyarul tanuljanak?

O1: *Többségük rendelkezik magyar háttérrel. A kezdők gyakran úgy jönnek, hogy a párom magyar, ezért kell a nyelv. A kezdőknél ez a motiváció. Vagy az, hogy Rajkán vagy Hegyeshalomban élnek, tehát az egyik, határhoz közeli magyarországi településen. [...] Kevesebben vannak azok, akik munka miatt jönnek, például levéltárosok, történészek, politikusok, de a legkevesebben tisztán az érdeklődés miatt jelentkeznek be a kurzusokra.*

Az 1. interjúrészletből kiindulva a szlovák anyanyelvű nyelvtanulók legnagyobb részét a magyar nyelv tanulására személyes indíttatás ösztönzi; őket követik azok az érdeklődők, akik azért látogatnak szlovák anyanyelvűként magyarnyelv-órát, mert Magyarország valamely határ menti településére költöztek, például Rajkára, Mosonmagyaróvárra vagy Hegyeshalomba; hasonló azoknak a jelentkezőknek az aránya is, akik munkájukból kifolyólag döntenek a magyarnyelv-tanulás mellett; miközben a legkevesebb azon nyelvtanulóknak a száma, akik a számukra egzotikusnak hangzó magyar nyelv iránti kíváncsiságból iratkoznak be az MKK magyarnyelv-tanfolyamára.

Ami az MKK magyarnyelv-kurzusának elsődleges célját illeti, az interjúalany ezzel kapcsolatosan az alábbi módon fogalmaz: „*A kommunikáció a cél. Az, hogy a diákok kommunikáljanak. Az első pillanattól fogva párbeszédben gondolkodunk*”. Ez arra enged következtetni, hogy az intézmény a kommunikatív nyelvtanítási szemléletből indul ki, melynek tárgya a ténylegesen használt (beszélt és írott) magyar nyelv, s célja az érdeklődők célnyelvi szóbeli kommunikációs készségekkel való felruházása (vö. Dóla, 2020, 30. o.). Mindennek érdekében az MKK oktatója

⁴ Itt köszönöm meg Mgr. Marianna Sitárová Husárikovának az interjúban való közreműködését.

az egyes nyelvtani jelenségek bemutatásakor a deduktív eljárásból indul ki: a kapcsolódó elméleti ismereteket előbb a fokozatosság elvére építve röviden felvázolja, – melyhez a kezdő csoportokban közvetítő nyelvként még a szlovák nyelvet (szükség esetén az angolt) alkalmazza –, majd realizisztikus szituációkba ágyazott rövid párbeszéd, illetve példamondatok segítségével szemlélteti őket, miközben a kontrasztív módszert is felhasználja, vagyis a célszerkezeteket összehasonlítja az adekvát anyanyelvi szerkezetekkel. Ezt követi az újonnan bemutatott nyelvtani jelenség begyakorlása, melyhez az MKK-ban többféle módszert használnak, például szóbeli drilleket, különféle írásbeli gyakorlatokat (szóalakok átalakítása, párbeszéd újraírása), személyre szabott mondataalkotást stb. Nagy hangsúlyt fektetnek az egyes grammatikai jelenségek alkalmazására is, mely a nyelvtanulók kapcsolódó nyelvi készségeinek valós kommunikációs helyzetekben való fejlesztését jelenti. Ez az eljárás összhangban van a kommunikatív irányzat jól ismert nyelvoktatási modelljével, melyben a bemutatás, a gyakorlás és az alkalmazás szakaszai követik egymást, s a tanórák fő szakaszai közötti, illetve azok keretén belüli haladás elve a kötöttől a kötetlenebb nyelvhasználat felé való mozgás (vö. Medgyes, 1995, 95–98. o., 2019, 183–187. o.).

Az interjú során a nyelvtanulók célnyelvi szóképzésének bővítését is érintettük, ezzel kapcsolatos információkat a 2. interjúrészlet közöl:

2. interjúrészlet

DVJ: Milyen módszerrel fejleszti a nyelvtanulók szókincsét?

O1: *A szótanulás nem a bemagolásról szól. Mindig egy konkrét témához kötjük. [...] Ha van rá lehetőség, akkor az egyes tárgyakat meg kell fogni vagy meg kell mutatni az órán, elvinni képen. Ők [a nyelvtanulók] is felcímkézhetik otthon a lakást: ablak, ajtó. Ez azért fontos, mert mindenki más típus: auditív, vizuális stb.*

A 2. interjúrészletből kiindulva megállapíthatjuk, hogy a lexika tanítása során az oktató mindig a megcélzott beszédzándékokat tartja szem előtt, s az azok kielégítéséhez szükséges lexikai egységeket ismerteti meg a nyelvtanulókkal. Mindemellett arra is felhívja a figyelmet, hogy minden diák más-más tanulási stílussal és technikával rendelkezik, s ebből kifolyólag szókincsük gazdagítása érdekében igyekeznek változatos módszereket felhasználni. Az interjúalany a beszélgetés további, fent nem idézett részében megemlítette például a szó-kép és szó-szó párosítás technikáját (amennyiben az egyes lexikai egységek képileg ábrázolhatók, illetve megjeleníthetők), a tematikus alapú csoportosítási technikát, a szó- és mondatláncolatok létrehozását, a fogalmazásírást, a történetmesélést, illetve a különböző versek és dalok megtanítását. (A képek szerepéről a magyar mint idegen nyelv oktatás keretén belül l. Csontos, 2013, 135–138. o.).

Abból kifolyólag, hogy egyes szakemberek az idegennyelv-oktatásban a kommunikációt, a nyelvhasználatot és a kultúrát elválaszthatatlannak tekintik (vö.

Byram, 1997, 49–53. o., Holló, 2008, 243. o., Bajzát, 2015, 7–15. o.), az MKK nyelvtanárával készített interjúban afelől is érdeklődtem, hogy részét képezi-e a nyelvóráknak a magyar kultúra oktatása. A téma kapcsán az interjúalany arra világított rá, hogy szlovák anyanyelvű nyelvtanulói számára a magyar kultúra a magyarokkal közös történelmi háttérnek köszönhetően nem teljesen idegen, s hogy a két nemzet közötti kapcsolatot a Szlovákia területén élő nagyszámú magyar kisebbség még tovább mélyíti. Ebből következőleg a szlovák anyanyelvű érdeklődők interkulturális kompetenciája kevesebb fejlesztést igényel, mint az egy mástól történelmileg és földrajzilag távolabb lévő nemzetek esetében. Mindazonáltal, ahogy azt a 3. interjúrészlet is mutatja, az MKK-ban is fontosnak tartják, hogy a nyelvtanulók maguk is megtapasztalják, hogyan lépjenek kapcsolatba a magyarországi beszélőkkel; hogy megismerjék az egyes történelmi események magyar szempontú értelmezését, mely elősegíti saját kulturális szokásaik és értékeik külső nézőpontú felülvizsgálatát; s hogy a tanulók előtt felvázolják a két ország társadalmi hasonlóságait és különbségeit.

3. interjúrészlet

DJV: A nyelvórákon a magyar kultúrával, annak egyes aspektusaival is foglalkoznak?

O1: *Persze! [...] kirándulni is járunk, ha épp a helyzet megengedi. Visegrádon, Szombathelyen, Sárváron, Hegyeshalomban is voltunk már. Olyan helyre, ahol meg tudunk nézni valamilyen történelmi emléket is. Ilyenkor mindig elmegyünk ebédelni is, és az étteremben mindenki magának rendel. Magyarul. Itt is a kommunikációról van szó. Persze előre megnézzük az étlapot, és ők [a nyelvtanulók] eldöntik, mit akarnak enni, majd a helyszínen már maguknak rendelnek. [...] Minden nagyobb magyarországi nemzeti ünnepről is beszélünk, például március 15-ről, október 23-ról. Megmutatjuk a kokárdát, elolvassuk hozzá egy rövid szöveget. Bizonyos dátumokat meg is tanulunk. [...] Megbeszéljük, miért nem lehet Magyarországon augusztus 20-án vásárolni...*

2.2. Kassai nyelviskola

A következő alfejezetben egy kassai, azaz Szlovákia második legnagyobb városában megvalósuló magyarnyelv-tanfolyamról (a továbbiakban: KNyi) szólok részletesebben. Megállapításaim ezúttal is a szóban forgó nyelviskola magyarnyelv-tanításáért felelős oktatójával készített interjúból indulnak ki.

A beszélgetésből a kurzusszervezési kérdéseket illetően kiderült, hogy a KNyi alap- és mérsékelt haladó szintű csoportok keretében kínál magyarnyelv-képzést, melyek indítása a jelentkezők létszámától függ. A 2021/2022-es tanévben a vonatkozó nyelviskola magyar mint idegen nyelv oktatása csupán tizenhárom fő számára, egy mérsékelt haladó szintű kurzus keretében, heti egyszer másfél órában folyik, ugyanis az újonnan jelentkezők létszáma (összesen két érdeklődő) nem

érte el a kezdő csoport indításához szükséges határt. Az érdeklődők alacsony létszámát az interjúalany a koronavírus-járvány megjelenésével magyarázza, ugyanis annak kitörése előtt évente átlagosan 8–10 fő látogatta az alapszinten folyó magyarnyelv-képzést.

Az oktató a nyelvtanulók motivációja kapcsán megfogalmazza, hogy elsősorban két okból döntenek a magyar mint idegen nyelv tanulása mellett: *„vagy párkapcsolataik, vagy munkahelyi tényezők motiválják őket”*, melyet azzal egészít ki, hogy a jelentkezők megközelítőleg fele már a kurzusra való bejelentkezéskor rendelkezik bizonyos alapfokú előismeretekkel magyar nyelvből.

A KNYi-ban megvalósuló magyarnyelv-tanfolyam célját illetően az interjúalany elmondja, hogy: *„Az általam tartott kurzus célja nemcsak a nyelvtanulás, a kommunikáció, hanem a magyar szokások, hagyományok, történelem és kultúra megismeretése is”*, vagyis a vizsgálatba bevont nyelviskolában a nyelvtanulók magyar nyelvű kommunikációs készségének fejlesztése mellett nagy hangsúlyt fektetnek a magyar kultúra bemutatására is. Annak érdekében, hogy a tanulók használható nyelvtudásra tegyenek szert a nyelvtani szabályokat az oktató kontextualizálva mutatja be nekik, miközben a nyelvtani kérdések tisztázásakor rendszerint a kontrasztív módszert alkalmazza, tehát a magyar nyelv szerkezeti sajátosságait összeveti a szlovák és/vagy az angol nyelvvel: *„a grammatikai szabályokat mindig szövegben mutatom be, de ismétlésként az új szövegben is számonkérem a már ismert szabályokat [...] a nyelvtani problémákat összehasonlítjuk a szlovák, illetve angol nyelvtani jelenségekkel is”*. Adatközlőm továbbá kiemeli, hogy a nyelvórákon a célnyelv minél teljesebb használatára törekszik, a grammatikai szerkezetek vagy az egyes lexikai egységek egyértelműsítéséhez azonban a szlovák közvetítő nyelvet alkalmazza: *„az órákon túlnyomórészt magyarul beszélek, de a nyelvtan tisztázása és az ismeretlen szavak lefordításához a szlovák nyelvet használom”*.

A KNYi-ban a diákok szókincsének bővítésére legtöbbször tipikus helyzetekbe ágyazott párbeszédet, illetve különböző stílusú és műfajú szövegeket használnak fel, azaz a lexika tanítása a szövegszintű kontextualizáció (vö. Csontos-Dér, 2018, 18–19. o.) keretében történik.

A magyar kultúrával való nyelvórai foglalkozás kérdését illetően az interjúalany elmondja, hogy a nyelvtanulók kulturális kompetenciájának fejlesztése főként a szociokulturális ismereteik bővítésére (vö. Bajzát, 2015, 8. o.), tehát a magyar társadalom és kultúra megismerésére irányul, mely – ahogy azt a 4. interjúrészet is mutatja – Magyarország történelmének, vívmányainak és a magyarok szokásainak, valamint életstílusának bemutatását jelenti:

4. interjúrészlet.

DJV: A nyelvórákon a magyar kultúrával, annak egyes aspektusaival is foglalkoznak?

Oz: *Foglalkozunk. Mindig felhívom a diákok figyelmét a magyar ünnepekre. Tanulunk történelmi eseményekről, például a nándorfehérvári csatáról, ezzel kapcsolatban a déli harangszóról, vagy történelmi személyiségekről is, Szent Istvánról meg a kereszténység bevezetéséről. Foglalkozunk még a magyar Nobel-díjasokkal, feltalálókkel, híres színészekkel, zeneszerzőkkel, festőkkel, meg egyéb hungarikumokkal is. Gyakran tanultunk magyar dalokat. Volt, hogy egy dal szövegét szétoztottuk és megtanultuk énekelni úgy, hogy közben az egyik hallgatónk fuvolával kísért minket. Máskor csárdást táncoltunk. Iskolán kívüli összejövetelekre is járunk, például magyar borokat, illetve ételeket kóstolunk.*

2.3. A pozsonyi Comenius Egyetem

Az alábbiakban a pozsonyi Comenius Egyetem BTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke (a továbbiakban: CE BTK) által biztosított magyar mint idegen nyelv oktatást ismertetem, melynek célcsoportját a kar levéltár szakos hallgatói képezik. Ők az alapképzés első négy félévében és a mesterképzés első két félévében, tehát összesen hat féléven keresztül látogatják – kötelező⁵ jelleggel – a szóban forgó kurzusokat. A heti másfél órában megvalósuló nyelvórákon a hallgatók létszáma négy és nyolc között van. Előfordul, hogy a levéltár szakos hallgatókon kívül más szakot látogató diákok is érdeklődnek a magyarnyelv-tanulás iránt, mivel azonban létszámuk nem éri el az önálló csoport létrehozásához szükséges határt (általában két-három személyről van szó), ők is a levéltár szakos hallgatók nyelvóráit látogatják (Misad, 2019, 216. o.).

A CE BTK-n a 2021/2022-es tanévben összesen tizenkilencen tanulnak magyarul, közülük tizenöten levéltár szakos hallgatók, akiknek döntő része forrásnyelvi környezetből származik, szlovák anyanyelvű, s csupán elenyésző részük rendelkezik magyar kötődéssel, mely általában néhány magyar kifejezés, olykor egy-egy rövidebb vers(sor) ismeretében mutatkozik meg.

A pozsonyi egyetemen folyó magyarnyelv-kurzus kapcsán megállapíthatjuk, hogy célja a levéltár szakos hallgatók olyan nyelvi és fordítási kompetenciákkal való ellátása, hogy a szlovákiai levéltárak 1918 előtti magyar nyelvű anyagát képesek legyenek feldolgozni és szlovákra fordítani (Szabómihály, 1990, 104. o., Misad, 2009, 181. o.), ebből a szempontból a magyar nyelv számukra az eszközzellegű nyelv (Nádor, 2018, 48. o.) szerepét tölti be, miközben elsajátításához kötődő

⁵ Ez a 2022/2023-as tanévtől előreláthatólag megváltozik, ugyanis a Szlovákiában jelenleg is folyó (intézményi) akkreditációs eljárás következtében a levéltár és a muzeológia szakos hallgatók (szakösszevonás miatt immár közös) tanrendjében is megjelenik a magyarnyelv-kurzus, viszont nem kötelező, hanem csupán kötelezően választható tantárgyként.

motivációjuk szakmai indíttatású, azaz instrumentális irányú (vö. Éder, 1991, 191. o., Szilvási, 2011, 94–97. o).

A magyarnyelv-órák céljával összhangban a levéltár szakos hallgatók nyelvoktatása két részre tagolódik: az első négy félévben a diákok a magyar nyelv alapvető nyelvtani jelenségeivel ismerkednek meg, az oktatók az alapszókincsüket a leggyakoribb magyar szavak és kifejezések figyelembevételével fejlesztik, melyhez a magyar levéltári terminológia tanítása következetesen kapcsolódik (Misad, 2019, 216. o.). A nyelvórák módszertanát illetően kijelenthetjük, hogy míg a célnyelvi nyelvtani jelenségek bemutatása elsősorban a deduktív megközelítés alkalmazásával és kontrasztív alapon történik, melyhez a tananyag szintjétől függően induktív elemek is társulnak; addig az alapvető lexikai egységek tanítása az éppen aktuális tematikához igazodik, s az új kifejezések ismertetése a megfelelő kontextualizáció, illetve szematizálás technikájával, változatos módszerek alkalmazásával valósul meg. A hallgatók a levéltári szakkifejezésekkel rövid, az aktuális grammatikai tananyagrészhöz kapcsolódó mesterséges szövegek segítségével ismerkednek meg, melyekre, ahogyan azt Misad (2018, 146. o.) is kiemeli, azért van szükség, mert *„a jelenlegi magyar–szlovák/szlovák–magyar szótárak csupán középszótárak [...] a levéltári szakkifejezések csak elvétve vagy egyáltalán nem szerepelnek bennük”*.

A képzés második szakasza két félévből áll, mely során a magyarnyelv-kurzusok céljával összhangban a hallgatók már magyar nyelvű levéltári szövegeket fordítanak. Az első félévben a 19.–20. századi levéltári anyagokon van a hangsúly, a második és egyben utolsó félévben viszont már az ettől korábban keletkezett oklevelek, krónikák, regeszták, jegyzőkönyvek és egyéb feljegyzések tanulmányozásával és szlovákra fordításával foglalkoznak a nyelvtanulók. A szövegek említett időbeli beosztása elősegíti, hogy a diákok előbb olyan irattári, papírra írt/nyomtatott dokumentumokba nyerjenek betekintést, melyek nyelvezete és helyesírása közelebb áll a mai magyar nyelvhez, s ezáltal alkalmasabbak a már ismert nyelvtani jelenségek és lexikai egységek átisméltésére, azonosítására, illetve elmélyítésére; s csupán ezt követően térjenek át a korábban keletkezett levéltári iratok tanulmányozására, melyek esetében előfordul, hogy a magyar nyelv különféle nyelvi szintjein végbement nyelvtörténeti változások rövid felvázolása is szükséges (vö. Oszkó 2019, H. Varga, 2020). A hallgatók minden egyes dokumentum szlovákra fordítása során – azok keletkezési idejétől függetlenül – elkészítik a számukra még ismeretlen magyar szavak és levéltári kifejezések szójegyzékét, melyhez elsősorban kétnyelvű magyar–szlovák szótárt hívnak segítségül, ugyanakkor a szakszókészlet kapcsán – a fentebb említett oknál fogva – magyar nyelvű levéltári szakszótárt is (például: Ember, 1982) igénybe vesznek, mely kapcsán a szócikkek fordítását önállóan végzik el.

Általánosságban véve megállapíthatjuk, hogy a levéltár szakos hallgatók magyarnyelv-oktatása célját tekintve nagyrészt eredményes, ugyanis az utóbbi évek tapasztalatai azt mutatják, hogy a diákok a magyar nyelv aktív használatát ugyan nem sajátítják el, de a jövőbeli szakmai pályájuk ellátásához szükséges fordítási készséget kellő mértékben magukévá teszik (Misad, 2019, 217.o.).

Ami a levéltár szakos diákok interkulturális kompetenciájának kérdését illeti, ez esetben abból célszerű kiindulnunk, hogy a túlnyomórészt homogén forrásnyelvi környezetből származó tanulók képzés előtti magyarságképét, személyes tapasztalatok híján elsősorban a történelemkönyvek és a média alakítja, melyből kifolyólag a magyarokkal kapcsolatos nemzet-, illetve országképük gyakran politikai-ideológiai alapokon áll. Éppen ezért a CE BTK-án megvalósuló magyarnyelv-kurzusokon – a magyar nemzethez kapcsolódó szimbólumok és szimbolikus narratívák megfelelő értelmezése érdekében – a diákok nyelvi kompetenciájának fejlesztése mellett kultúráközvetítés is folyik, mely során az oktatók a két nemzet narratíváját igyekeznek egymás mellé helyezni és ily módon elősegíteni egyrészt a hallgatók magyar nemzet iránti empátiáját, másrészt a magyar nyelvvel szembeni pozitív viszony kialakítását (vö. Kiss, 2000, 183. o., Szili, 2005, 45–53. o., Hizsnay Tóth, 2011, 110. o.).

Összegzés

A dolgozat egy empirikus kutatás eredményeire alapozva a pozsonyi Magyar Kulturális Központban (MKK), egy kassai nyelviskolában (KNyi) és a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán (CE BTK) folyó magyar mint idegen nyelv oktatás néhány aspektusát ismerteti.

A vizsgálat előkészítésekor megfogalmazott kérdésekre reflektálva megállapíthatjuk, hogy míg az MKK és a KNyi által biztosított magyarnyelv-kurzusok résztvevőinek legnagyobb részét a magyarnyelv-tanulásra személyes indíttatás, kisebb részét pedig egy konkrét szakmai cél elérése ösztönzi; addig a CE BTK-án kötelezően magyarul tanuló, levéltár szakos hallgatók döntő többsége eszközjellegű nyelvként tekint a magyarra, azaz instrumentális motiváció vezérli őket, hiszen a magyar nyelv bizonyos fokú ismerete jövőbeli foglalkozásuk megfelelő ellátásához nélkülözhetetlen (vö. Éder, 1991, 191. o., Giay-Lengyel-Nádor, 1998, 446–458. o., Szépe, 2001, 180. o., Vozáriková, 2007, 15. o., Misad, 2008, 136–140. o., Vrabc, 2009, 6–9. o., Szilvási, 2011, 94–97.o.).

A dolgozatban vizsgált második kérdés a kutatásba bevont intézmények oktatási céljára és választott oktatási módszereikre összpontosított, melyhez kapcsolódóan az interjúk során felgyűjtött információk arról tanúskodnak, hogy az MKK-ban és a KNyi-ban folyó magyarnyelv-oktatás egyértelműen kommunikatív irányultságú, tehát az ezen intézményekben megvalósuló nyelvtanfolyamok célja a

nyelvtanulók célnyelven való hatékony kommunikációjának kialakítása. Mindezzel összhangban mindkét helyszín oktatói a nyelvtani jelenségek és a lexika tanítása terén is olyan változatos módszereket és eljárásokat alkalmaznak, melyek a nyelv kontextualizációját szolgálják. Ezzel szemben a CE BTK-nak magyarnyelv-képzése a nyelvórák oktatási céljából kifolyólag – mely alatt a kar levéltár szakos hallgatóinak fordítási készségekkel való felruházását értjük – a kommunikációt elősegítő módszerektől halad a hagyományos grammatizáló-fordító eljárások felé.

A harmadik kérdés kapcsán, mely a nyelvórák és a kultúraismeret viszonyát vizsgálta, megállapíthatjuk, hogy a nyelvtanulók interkulturális kompetenciájának fejlesztésével mind az MKK-ban, mind a KNYi-ban foglalkoznak, miközben az előbb említett intézmény oktatója szerint a magyar–szlovák közös történelmi múlt okán a szlovák anyanyelvű érdeklődők interkulturális kompetenciája kevesebb fejlesztést igényel, mint az egymástól történelmileg és földrajzilag távolabb lévő nemzetek esetében. Ezzel szemben a CE BTK-n, ahol a levéltár szakos hallgatók magyarnyelv-oktatása kötelező jelleggel folyik, az oktatók kiemelt hangsúlyt fektetnek arra, hogy a szlovák nyelvi közegből érkező tanulók esetlegesen politikai-ideológiai alapokon álló magyarsággépét, illetve a magyar nyelv iránti viszonyát – a két nemzet narratívájának egymás mellé helyezésével – pozitív irányba fejlesszék.

Irodalom

1. Bajzát Tünde 2015. A kultúra oktatásának kérdései a nyelvoktatásban. *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények* 10/2: 7–15. o. https://matarka.hu/koz/ISSN_1788-9979/vol_10_no_2_2015/ISSN_1788-9979_vol_10_no_2_2015_007-015.pdf
2. Byram, Michael 1997. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon: Multilingual Matters.
3. Csontos Nóra 2013. A kép mint narratíva. A kép szerepe a MID-tankönyvekben. In: Tóth Szergej szerk. *Alkalmazott nyelvészeti kutatások a Kárpát-medencében*. Budapest–Szeged: MANYE–Szegedi Egyetemi Kiadó Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó. 135–144. o. <https://mek.oszk.hu/11700/11730/11730.pdf>
4. Csontos Nóra – Dér Csilla Ilona 2018. *Pragmatika a magyar mint idegen nyelv oktatásában*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L’Harmattan Kiadó. http://www.kre.hu/ebook/images/CsontosNora_DerCsilla_web.pdf
5. Dóla Mónika 2020. *Módszertani útmutató a magyar nyelv tanításához*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L’Harmattan Kiadó. https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/Dola_Monika_modszertani_utmutato.pdf
6. Éder Zoltán 1991. A magyar mint idegen nyelv diszciplináris helye. In: Giay Béla szerk. *A magyar mint idegen nyelv fogalma*. Budapest: Nemzetközi Hungarológiai Központ. 185–212. o.
7. Ember Győző 1982. *Levéltári terminológiai lexikon*. Budapest: Akadémia Kiadó.

8. Giay Béla – Lengyel Zsolt – Nádor Orsolya 1998. A magyar mint idegen nyelv és a hungarológia rendszerváltozatai a nyolcvanas években. In: Giay Béla és Nádor Orsolya szerk. *A magyar mint idegen nyelv/hungarológia*. Pécs–Budapest: Janus – Osiris Kiadó. 446–458. o. <http://mek.niif.hu/01700/01702/01702.pdf>
9. Hizsnyai Tóth Ildikó 2011. A magyar mint idegen nyelv esete a levéltár szakos hallgatók képzésével a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán (2000–2010). In: Misad Katalin és Csehy Zoltán szerk. *Nova Posoniensia. A pozsonyi magyar tanszék évkönyve*. Pozsony: Szenczi Molnár Albert Egyesület – Kalligram Kiadó. 100–113. o. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmj/Nova_Posoniensia_1.pdf
10. Holló Dorottya 2008. *Értsünk szót! Kultúra, nyelvhasználat, nyelvtanítás*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
11. Kiss Gy. Csaba 2000. Hungarológia, nemzetkép, Közép-Európa. *Hungarológia* 2/1–2. 180–184. o. http://epa.oszk.hu/02400/02472/00013/pdf/EPA02472_Hungarologia_2000_2_1-2.pdf
12. Medgyes Péter 1995. *A kommunikatív nyelvoktatás*. Budapest: Eötvös Kiadó.
13. Medgyes Péter 2019. A kommunikatív irányzat gyöngye és erős értelmezése. In: Nádor Orsolya szerk. *Régebbi és újabb nyelvoktatási módszerek*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L’Harmattan Kiadó. 183–187. o. http://www.kre.hu/nyelveszet/images/nador_orsolya_2019.pdf
14. Misad Katalin 2008. A magyar mint idegen nyelv/hungarológia oktatásának gyakorlati kérdései a pozsonyi Comenius Egyetemen. In: Fazekas József szerk. *Emlékkönyv Zeman László 80. születésnapjára*. Dunaszerdahely: Lilium Aurum. 136–146. o.
15. Misad Katalin 2009. *Nyelvi kontaktusok. Szlovákiai magyar vonatkozású alkalmazott nyelvészeti tanulmányok*. Dunaszerdahely: Lilium Aurum.
16. Misad Katalin 2018. A magyar mint idegen nyelv oktatásának módszertani kérdései a pozsonyi Comenius Egyetemen. In: Lőrincz Gábor, Lőrincz Julianna és Simon Szabolcs szerk. *A magyar mint anyanyelv, kisebbségi és idegen nyelv oktatási kérdései és oktatási segédletei. A Variológiai Kutatócsoport 8. nemzetközi tankönyvkutató szimpóziumának tanulmányai*. Komárom: Selye János Egyetem Tanárképző Kar. 142–157. o. http://pf.ujs.sk/documents/books/o4_2018_Lorincz_G_et_al_A_magyar_mint.pdf
17. Misad Katalin 2019. *Nyelvhasználat kétnyelvű környezetben*. Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet – Gramma Nyelvi Iroda.
18. Nádor Orsolya 2018. *Tanított (anya)nyelvünk*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L’Harmattan Kiadó. https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/nador_orsolya_tanított_anyanyelvunk.pdf
19. Oszkó Beatrix 2019. *Nyelvtörténet dióhéjban – magyar mint idegen nyelv tanároknak*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L’Harmattan Kiadó. https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/oszko_beatrix_web_2019.pdf
20. Schleicher Nóra 2007. *Kvalitatív kutatási módszerek a társadalomtudományokban*. BKF jegyzet. Budapest: Századvég.
21. Szabómihály Gizella 1990. A magyar nyelv oktatása szlovák levéltáros hallgatók részére. In: Giay Béla szerk. *A hungarológia oktatása*. Budapest: Nemzetközi Hungarológiai Központ. 104–106. o.

22. Szépe György 2001. *Nyelvpolitika: múlt és jövő*. Pécs: Iskolakultúra.
<https://mek.oszk.hu/01700/01737/>
23. Szili Katalin 2005. A múlt tanításairól és a jelen kihívásairól a nyelv és a kultúra tanításának kapcsán. *THL2. A magyar nyelv és kultúra tanításának szakfolyóirata*. 1/1: 45–53. o. <https://epa.oszk.hu/01400/01467/00005/pdf/044-053kep.pdf>
24. Szilvási Andrea 2010. A magyar mint idegen nyelv/hungarológia műhelyei Szlovákiában. *THL2. A magyar nyelv és kultúra tanításának szakfolyóirata* 6/1-2: 16–23. o. http://epa.oszk.hu/01400/01467/00007/pdf/EPA01467_THL2_2010_1-2_016-023.pdf
25. Szilvási Andrea 2011. A magyar mint idegen nyelv Szlovákiában. Szlovák anyanyelvű magyar nyelv-tanulók. In: Misad Katalin és Csehy Zoltán szerk. *Nova Posoniensia. A pozsonyi magyar tanszék évkönyve*. Pozsony: Szenczi Molnár Albert Egyesület – Kalligram Kiadó. 91–99. o.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmj/Nova_Posoniensia_1.pdf
26. H. Varga Márta 2020. *Rendhagyó nyelvtörténet. A MID oktatói és diákjai számára*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó.
https://btk.kre.hu/nyelvszet/images/H_Varga_Marta_Rendhagyó_Nyelvtortenet.pdf
27. Vozáriková Judita 2007. *Motiváció és attitűdök a magyar mint idegen nyelv oktatásában Pozsonyban*. Szakdolgozat. Pozsony: Comenius Egyetem.
28. Vrabec Mária 2009. Szlovákiában magyarul? *Vasárnap* 42/13: 6–9. o.
29. URL1: Eperjesi Egyetem. Magyar Nyelv és Kultúra Intézete. Eperjes.
<https://www.unipo.sk/pracoviska/umjk/uvod/> (letöltés ideje: 2022. szeptember 8.).
30. URL2: Pavol Jozef Šafárik Egyetem Bölcsészettudományi Kar. Kassa. <https://studijne-programy.upjs.sk/ucitel/csilla.nagy> (letöltés ideje: 2022. szeptember 8.).
31. URL3: Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara. Nyitra.
https://www.fss.ukf.sk/images/dokumenty/2021/09/13/Sprievodca_studiom/SP_RIEVODCA_FSS_2021_22.pdf (letöltés ideje: 2022. szeptember 8.).
32. URL4: Liszt Intézet. Magyar Kulturális Központ. Pozsony.
<https://culture.hu/hu/bratislava/nyelvikpezsek> (letöltés ideje: 2022. szeptember 8.).

References

- Bajzát Tünde 2015. A kultúra oktatásának kérdései a nyelvoktatásban [The aspects of teaching culture in the foreign language classroom]. *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények [Publications in applied linguistics]* 10/2: 7–15. o.
https://matarka.hu/koz/ISSN_1788-9979/vol_10_no_2_2015/ISSN_1788-9979_vol_10_no_2_2015_007-015.pdf (In Hungarian).
2. Byram, Michael 1997. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters: Clevedon.
3. Csontos Nóra 2013. A kép mint narratíva. A kép szerepe a MID-tankönyvekben [The picture as a narrative. The role of the picture in the language books for Hungarian]. In: Tóth Szergej szerk. *Alkalmazott nyelvészeti kutatások a Kárpát-medencében [Applied linguistic researches in the Carpathian Basin]*. Budapest–Szeged: MANYE–

- Szegedi Egyetemi Kiadó Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó. 135–144. o. <https://mek.oszk.hu/11700/11730/11730.pdf> (In Hungarian).
4. Csontos Nóra – Dér Csilla Ilona 2018. *Pragmatika a magyar mint idegen nyelv oktatásában [Pragmatics in the teaching of Hungarian as a foreign language]*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó. http://www.kre.hu/ebook/images/CsontosNora_DerCsilla_web.pdf (In Hungarian).
 5. Dóla Mónika 2020. *Módszertani útmutató a magyar nyelv tanításához [Methodological guidance for the teaching of Hungarian]*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó. https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/Dola_Monika_modszertani_utmutato.pdf (In Hungarian).
 6. Éder Zoltán 1991. A magyar mint idegen nyelv diszciplináris helye [Disciplinary place of Hungarian as a foreign language]. In: Giay Béla szerk. *A magyar mint idegen nyelv fogalma [The concept of the Hungarian as a foreign language]*. Budapest: Nemzetközi Hungarológiai Központ. 185–212. o. (In Hungarian).
 7. Ember Győző 1982. *Levéltári terminológiai lexikon [Lexicon of archives terminology]*. Budapest: Akadémia Kiadó. (In Hungarian).
 8. Giay Béla – Lengyel Zsolt – Nádor Orsolya 1998. A magyar mint idegen nyelv/hungarológia rendszerváltozatai a nyolcvanas években [Versions of the Hungarian as a foreign language/Hungarian studies in the eighties]. In: Giay Béla és Nádor Orsolya szerk. *A magyar mint idegen nyelv. Hungarológia. [Hungarian as a foreign language. Hungarian studies]*. Pécs–Budapest: Janus – Osiris Kiadó. 446–458. o. <http://mek.niif.hu/01700/01702/01702.pdf> (In Hungarian).
 9. Hizsnyai Tóth Ildikó 2011. A magyar mint idegen nyelv esete a levéltár szakos hallgatók képzésével a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán (2000–2010) [The case of Hungarian as a foreign language with the education of archivists students at the Faculty of Arts of Comenius University (2000–2010)]. In: Misad Katalin és Csehy Zoltán szerk. *Nova Posoniensia. A pozsonyi magyar tanszék évkönyve [Nova Posoniensia. Yearbook of the Department of Hungarian Language and Literature in Bratislava]*. Pozsony: Szenczi Molnár Albert Egyesület – Kalligram Kiadó. 100–113. o. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmj1/Nova_Posoniensia_1.pdf (In Hungarian).
 10. Holló Dorottya 2008. *Értsünk szót! Kultúra, nyelvhasználat, nyelvtanítás [Let's talk! Culture, language use, language teaching]*. Budapest: Akadémiai Kiadó. (In Hungarian).
 11. Kiss Gy. Csaba 2000. Hungarológia, nemzetkép, Közép-Európa [Hungarian studies, national image, Central Europe]. *Hungarológia [Hungarian Studies] 2/1–2*. 180–184. o. https://epa.oszk.hu/02400/02472/00014/pdf/EPA02472_Hungarologia_2000_2_3_180-184.pdf (In Hungarian).
 12. Medgyes Péter 1995. *A kommunikatív nyelvoktatás [The communicative language teaching]*. Budapest: Eötvös Kiadó. (In Hungarian).
 13. Medgyes Péter 2019. A kommunikatív irányzat gyöngye és erős értelmezése [The strong and the weak interpretation of the communicative branch]. In: Nádor Orsolya

- szerk. *Régebbi és újabb nyelvoktatási módszerek [Older and further methods of language teaching]*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó. 183–187. o. http://www.kre.hu/nyelveszet/images/nador_orsolya_2019.pdf (In Hungarian).
14. Misad Katalin 2008. A magyar mint idegen nyelv/hungarológia oktatásának gyakorlati kérdései a pozsonyi Comenius Egyetemen [Practical questions of the teaching Hungarian as a foreign language/Hungarian studies at the Comenius University in Bratislava]. In: Fazekas József szerk. *Emlékkönyv Zeman László 80. születésnapjára [Memory book for László Zeman's 80th birthday]*. Dunaszerdahely: Lilium Aurum. 136–146. o. (In Hungarian).
15. Misad Katalin 2009. *Nyelvi kontaktusok. Szlovákiai magyar vonatkozású alkalmazott nyelvészeti tanulmányok [Language contacts. Applied linguistics studies related to Hungarian in Slovakia]*. Dunaszerdahely: Lilium Aurum. (In Hungarian).
16. Misad Katalin 2018. A magyar mint idegen nyelv oktatásának módszertani kérdései a pozsonyi Comenius Egyetemen [Methodological questions of the teaching Hungarian as a foreign language at the Comenius University in Bratislava]. In: Lőrincz Gábor, Lőrincz Julianna és Simon Szabolcs szerk. *A magyar mint anyanyelv, kisebbségi és idegen nyelv. [Hungarian as a first, as a minority and as a foreign language]*. Komárom: Selye János Egyetem Tanárképző Kar. 142–157. o. http://pf.ujssk/documents/books/04_2018_Lorincz_G_et_al_A_magyar_mint.pdf (In Hungarian).
17. Misad Katalin 2019. *Nyelvhasználat kétnyelvű környezetben [Language use in bilingual context]*. Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet – Gramma Nyelvi Iroda. (In Hungarian).
18. Nádor Orsolya 2018. *Tanított (anya)nyelvünk [Our taught (first) language]*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó. https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/nador_orsolya_tanított_anyanyelvunk.pdf (In Hungarian).
19. Oszkó Beatrix 2019. *Nyelvtörténet dióhéjban – magyar mint idegen nyelv tanároknak [A brief history of language – for teachers of Hungarian as a foreign language]*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó. https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/oszko_beatrix_web_2019.pdf (In Hungarian).
20. Schleicher Nóra 2007. *Kvalitatív kutatási módszerek a társadalomtudományokban [Qualitative research methods in social sciences]*. BKF jegyzet. Budapest: Századvég. (In Hungarian).
21. Szabómihály Gizella 1990. A magyar nyelv oktatása szlovák levéltáros hallgatók részére [Teaching Hungarian for Slovak archivists students]. In: Giay Béla szerk. *A hungarológia oktatása [Teaching of Hungarian studies]*. Budapest: Nemzetközi Hungarológiai Központ. 104–106. o. (In Hungarian).
22. Szépe György 2001. *Nyelvpolitika: múlt és jövő [Language policy: past and future]*. Pécs: Iskolakultúra. <https://mek.oszk.hu/01700/01737/> (In Hungarian).
23. Szili Katalin 2005. A múlt tanításairól és a jelen kihívásairól a nyelv és a kultúra tanításának kapcsán [About the teachings of the past and the challenges of the present in connection with the teaching language and culture]. *THL2. A magyar nyelv és*

- kultúra tanításának szakfolyóirata [Journal for Hungarian as foreign language teachers]. 1/1: 45–53. o. <https://epa.oszk.hu/01400/01467/00005/pdf/044-053kep.pdf> (In Hungarian).
24. Szilvási Andrea 2010. A magyar mint idegen nyelv/hungarológia műhelyei Szlovákiában [Places of teaching Hungarian as a foreign language/Hungarian studies in Slovakia]. *THL2. A magyar nyelv és kultúra tanításának szakfolyóirata [Journal for Hungarian as foreign language teachers]* 6/1–2: 16–23. o. http://epa.oszk.hu/01400/01467/00007/pdf/EPA01467_THL2_2010_1-2_016-023.pdf (In Hungarian).
25. Szilvási Andrea 2011. A magyar mint idegen nyelv Szlovákiában. Szlovák anyanyelvű magyar nyelv-tanulók [Hungarian as a foreign language. Hungarian language learners with Slovak native language]. In: Misad Katalin és Csehy Zoltán szerk. *Nova Posoniensia. A pozsonyi magyar tanszék évkönyve [Nova Posoniensia. Yearbook of the Department of Hungarian Language and Literature in Bratislava]*. Pozsony: Szenczi Molnár Albert Egyesület – Kalligram Kiadó. 91–99. o. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmj1/Nova_Posoniensia_1.pdf (In Hungarian).
26. H. Varga Márta 2020. *Rendhagyó nyelvtörténet. A MID oktatói és diákjai számára [Irregular history of language. For teachers and students of Hungarian as a foreign language]*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó. https://btk.kre.hu/nyelvezet/images/H_Varga_Marta_Rendhagyonyelvtortenet.pdf (In Hungarian).
27. Vozáriková Judita 2007. *Motiváció és attitűdök a magyar mint idegen nyelv oktatásában Pozsonyban [Motivation and attitudes in teaching of Hungarian as a foreign language in Bratislava]*. Szakdolgozat [Master's thesis]. Pozsony: Comenius Egyetem. (In Hungarian).
28. Vrabec Mária 2009. Szlovákiában magyarul? [In Hungarian in Slovakia?] *Vasárnap [Sunday]* 42/13: 6–9. o. (In Hungarian).
29. URL1: Eperjesi Egyetem. Magyar Nyelv és Kultúra Intézete. Eperjes. [University of Presov. Institute of Hungarian Language and Culture. Presov.] <https://www.unipo.sk/pracoviska/umjk/uvod/> (Accessed 8 September 2022)
30. URL2: Pavol Jozef Šafárik Egyetem. Bölcsészettudományi Kar. Kassa. [Pavol Jozef Šafárik University. Faculty of Arts. Kosice] <https://studijne-programy.upjs.sk/ucitel/csilla.nagy> (Accessed 8 September 2022)
31. URL3: Konstantin Filozófus Egyetem. Közép-európai Tanulmányok Kara. Nyitra. [Constantine the Philosopher University. Faculty of Central European Studies. Nitra.] https://www.fss.ukf.sk/images/dokumenty/2021/09/13/Sprievodca_studiom/SP_RIEVODCA_FSS_2021_22.pdf (Accessed 8 September 2022.)
32. URL4: Liszt Intézet. Magyar Kulturális Központ. Pozsony. [Liszt Institute. Hungarian Cultural Centre. Bratislava.] <https://culture.hu/hu/bratislava/nyelvekpezesek> (Accessed 8 September 2022).

A magyar nyelv oktatása Szlovákiában***Egy empirikus kutatás eredményei***

Dančo Jakab Veronika, mesteri fokozat, Mgr., Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, doktorandusz; jakabova23@uniba.sk, ORCID: 0000-0002-2290-3281.

A magyar nyelv szervezett keretek közötti, idegen nyelvként való oktatása nemcsak Magyarországon, de számos országban, köztük Szlovákiában is megvalósul. Az itteni magyar nyelv-tanítás több aspektusban is különbözik az magyarországitól, mely elsősorban az eltérő (szlovák) nyelvi környezettel és a nyelvtanulók motivációjának változatosságával magyarázható. E tények figyelembevételével jelen dolgozatban a szlovákiai magyar mint idegen nyelv oktatással foglalkozom, s fő célom, hogy általános betekintést nyújtsak annak mindennapi gyakorlatába. Az ehhez szükséges információkat egy empirikus kutatás keretében gyűjtöttem fel, melynek helyszíneül a pozsonyi Magyar Kulturális Központ, egy kassai nyelviskola és a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke szolgáltak. Míg az előbb említett két intézmény esetében kutatási módszerként az oktatókkal készített, félig strukturált interjút alkalmaztam; addig a Comenius Egyetem esetében, ahol a magyarnyelv-tanítást jelen tanulmány írója és egy további oktató biztosítja, saját tapasztalatok, valamint a másik nyelvtanár nyelvóráin végzett megfigyelések alapján mutattam be, vagyis a beszámoló és a megfigyelés módszerének ötvözetére alapoztam megállapításaimat. A vizsgálat előkészítése során kutatási kérdéseket fogalmaztam meg, melyek az egyes intézmények magyarnyelv-tanulóinak jellegzetes motivációját, az egyes műhelyek oktatási céljait, illetve oktatási módszereit és eljárásait igyekeztek feltérképezni; miközben abból kiindulva, hogy vannak szakemberek, akik az idegen nyelv oktatásban a kommunikációt, a nyelvhasználatot és a kultúrát elválaszthatatlannak tekintik, azt a kérdést is érintettem, figyelmet fordítanak-e a megkérdezett oktatók a célnyelvi, azaz a magyar kultúra tanulókkal való megismertetésére. A felvetett kérdésekre a kutatás során összegyűjtött információk bemutatásával, konkrét interjúrészletek szó szerinti idézésével igyekeztem adekvát választ adni. Mindemellett következetesen foglalkoztam azzal is, hogy a vizsgálat felvázolt aspektusainak szemszögéből miben hasonlít és miben különbözik egymástól a Magyar Kulturális Központ, a kassai nyelviskola és a Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke által biztosított magyarnyelv-képzés.

Kulcsszavak: *magyar mint idegen nyelv, a magyar mint idegen nyelv oktatása Szlovákiában, szlovák anyanyelvű magyarnyelv-tanulók, magyarnyelv-tanfolyamok, félig strukturált interjú, felnőttoktatás, Pozsony, Kassa.*

Викладання угорської мови в Словаччині.***Результати емпіричного дослідження.***

Вероніка Данчо Якаб, магістр, магістр кафедри угорської мови та літератури Університету Коменського, аспірантка; jakabova23@uniba.sk, ORCID: 0000-0002-2290-3281.

Викладання угорської мови як іноземної відбувається не тільки в Угорщині, але й у багатьох сусідських країнах, зокрема і в Словаччині. Тут воно багатьма аспектами відрізняється від викладання в Угорщині, що пояснюється насамперед іншим (словацьким) мовним середовищем та змінністю мотивацій тих, хто опановує мову. Враховуючи ці обставини, у статті ми зробили спробу дослідити питання викладання угорської мови як іноземної у Словаччині. Мета дослідження – дати загальний огляд щоденної практики такого навчання. Необхідну для цього інформацію ми збрали шляхом емпіричного дослідження, проведеного в Центрі угорської культури (Братислава), мовній школі в Кошице та на кафедрі угорської мови та літератури факультету гуманітарних наук Університету «Коменіус» (Братислава). У перших двох закладах нами було застосовано такий метод дослідження, як напів структуроване інтерв'ю з викладачами, а у випадку Університету «Comenius», де я працюю викладачем, використано власний досвід, а також спостереження на заняттях іншого викладача мови, тобто йдеться про сплав методів звіту та спостереження. У ході підготовки дослідження було сформульовано питання, які мали на меті розкрити основні мотивації осіб, що вивчають угорську мову в кожному із закладів, освітню мету кожного закладу, їх методику та прийоми викладання. Виходячи з гіпотези, що існують фахівці, які невіддільним від викладання іноземної мови вважають комунікацію, мововживання і культуру, ми сформулювали й таке питання, чи звертають увагу викладачі-респонденти на знайомство студентів із культурою цільової мови, тобто угорською. На сформульовані питання ми спробували дати адекватні відповіді, представивши зібрану в ході дослідження інформацію, процитувавши частини конкретних інтерв'ю. Крім цього, ми спробували з'ясувати, що спільного і чим відрізняються з точки зору аналізованих аспектів викладання угорської мови Центр угорської культури, Мовна школа в Кошице та кафедра угорської мови та літератури факультету гуманітарних наук Університету «Коменіус».

Ключові слова: угорська мова як іноземна, викладання угорської мови як іноземної мови в Словаччині, студенти-словаки, які вивчають угорську мову; напів структуроване інтерв'ю, післядипломна освіта, Братислава, Кошице.

Hungarian language education in Slovakia

Results of an empirical study

Veronika Dančo Jakab, Master's degree, Mgr., Department of Hungarian Language and Literature, Comenius University, PhD student; jakabova23@uniba.sk, ORCID: 0000-0002-2290-3281.

The teaching of Hungarian as a foreign language in an organised setting is not only practised in Hungary, but also in many countries, including Slovakia. Teaching Hungarian language in Slovakia differs from that in Hungary in several aspects, mainly due to the different (Slovak) language environment and the diversity of motivation of language learners. Taking these facts into account, the present paper deals with the teaching of

Hungarian as a foreign language in Slovakia, and my main aim is to provide a general insight into its everyday practice. The necessary information is gathered through empirical research conducted in the Hungarian Cultural Centre in Bratislava, a language school in Košice and the Department of Hungarian Language and Literature of the Faculty of Arts of the Comenius University in Bratislava. In the case of the aforementioned two institutions, I used semi-structured interviews with teachers as a research method, while in the case of the Comenius University I based my findings on a combination of observation and reportage methods. In preparation for the study, I formulated research questions that sought to explore the typical motivations of Hungarian language learners at each institution, the educational goals of each workshop, and the teaching methods and procedures of each institution; while starting from the fact that some professionals consider communication, language use and culture to be inseparable in foreign language teaching, I also addressed the question of whether the interviewed teachers pay attention to the teaching of the culture of the target language, i.e. Hungarian, to their students. I will try to give an adequate answer to the questions raised by presenting the information gathered during the research and by quoting verbatim from specific interviews. In addition, I will also consistently address the similarities and differences between the Hungarian Cultural Centre, the language school in Košice and the Department of Hungarian Language and Literature of the Faculty of Arts of the Comenius University in terms of the aspects of the study outlined above.

Keywords: *Hungarian as a foreign language, teaching Hungarian as a foreign language in Slovakia, native speakers of Slovak learning Hungarian, Hungarian language courses, semi-structured interview, adult education, Bratislava, Košice.*